

Nr 29.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående dels åtgärder för konstnärlig utsmyckning av första kammarens plenisal, dels ock en översyn av belysningsanordningarna därstädes.

I en inom första kammaren under nr 401 väckt motion, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, hemställde herr *Lindström* jämte tio av kammarens övriga ledamöter, »att första kammaren måtte besluta, att åtgärder för kammarens konstnärliga utsmyckning vidtagas och att belysningsanordningarna i första kammarens plenisal bli föremål för översyn samt att nödiga förbättringar avseende dessa anordningar bli verkställda».

Med bifall till utskottets hemställan i utlåtande nr 19 har riksdagen till innevarande höstsession uppskjutit behandlingen av förevarande motion.

Till stöd för ifrågavarande förslag anföres i motionen följande:

Riksdagens kamrar äro i fråga om den konstnärliga utsmyckningen av deras plenisalar icke lika lottade. Här gäller icke den likställdhet, som i övriga stycken noga iakttages. Andra kammarens plenisal är smyckad med *Axel Törnemans* väggmålningar i de välvda fälten ovanför läktarna. Motsvarande ytor i första kammarens plenisal ha icke försetts med liknande konstverk, ehuru skisser till sådana sedan många år finnas.

År 1930 ordnades en allmän tävlan om prydnad av första kammaren med väggmålningar. Några av de inlämnade förslagen förordades av bedömningskommittén. På grund av det då rådande statsfinansiella läget fick frågan om utförandet förfalla. Frånvaron av utsmyckning faller både kammarledamöterna och de besökande i ögonen, och allmänna omdömet har blivit att första kammarens plenisal i jämförelse med andra kammarens företer en tråkig anblick.

Motionärerna anse, att frågan om första kammarens utsmyckning icke bör för all framtid förfalla. Visserligen äro även i nuvarande stund de statsfinansiella möjligheterna kringskurna. När andra angelägna uppgifter få stå tillbaka på grund av det ekonomiskt ansträngda läget, vore det icke välbetänkt att forcera fram frågan. Trots detta förefaller det önskvärt, att så snart som möjligt åtgärder vidtoges, så att utsmyckningen av första kammarens plenisal snabbt kunde komma till stånd, då det statsfinansiella läget lättar. En ny översyn av förslagen från 1930 är att rekommendera. Skulle dessa förslag efter 20 år icke anses användbara, borde möjligheter finnas att i tid få fram nya och mera lämpliga förslag.

Utan tvivel skulle det bidra till lyftning och trevnad i första kammaren, om den gamla planen om konstnärlig utsmyckning bleve utförd. I varje fall bör den icke försvinna i glömska för de uppgifter, som undan för undan tränga på i riksdagens arbete.

Även i fråga om belysningsförhållandena är första kammaren vanlottad i jämförelse med andra kammaren. Vid kvälls- och nattplenum vållar den föräldrade och dåliga belysningen kammarens ledamöter och betjäning svårigheter. Även härvidlag är en översyn behöfvig, och det är önskvärt, att den följes av åtgärder i förbättrande riktning.

Över motionen har utskottet inhämtat yttrande från *fullmäktige i riksgäldskontoret*, vilka anfört:

I skrivelse till fullmäktige i riksgäldskontoret den 4 innevarande april har riksdagens bankoutskott anhållit, att fullmäktige ville avgiva och till utskottet inkomma med utlåtande över en inom riksdagens första kammare av herr Rickard Lindström m. fl. väckt och till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisad motion, I: 401, om åtgärder för konstnärlig utsmyckning av första kammarens plenisal samt angående en översyn av belysningsanordningarna därstädes.

Med anledning härav vilja fullmäktige till en början något beröra den av motionärerna omnämnda pristävlingen i början av 1930-talet avseende första kammarens dekorerings. Denna tävling, som, efter det uppdrag lämnats fullmäktige av riksdagen att utreda frågan, anordnades av en av fullmäktige för ändamålet tillsatt kommitté, stod öppen för svenska konstnärer (målare, arkitekter, skulptörer). Professorn Olle Hjortzberg skulle särskilt inbjudas att delta. Tävlingen var en idéävling och avsedd att få fram ett förslag till en sådan konstnärlig behandling av salen, att en god och vacker helhetsverkan av rummet ernåddes. I denna konstnärliga behandling kunde tänkas ingå såväl ornamentala som figurala dekorationer i färg och relief. De tävlande ägde jämväl föreslå förändringar med avseende å förefintliga detaljer i salen eller färgbehandling å snickerier m. m. De inkomna förslagen skulle bedömas av en särskild prisnämnd.

Vid tävlingstidens utgång hade ej mindre än 49 tävlingsförslag inkommit. Av dessa belönades tre med pris. Ett första pris å 5 000 kronor tillerkändes numera överintendenten och chefen för nationalmuseum Otte Sköld, medan två andra pris, vardera å 3 500 kronor, tilldelades professor Hjortzberg och konstnären Marc Hentzel. Härjämte inköptes fem tävlingsförslag för en summa av inalles 4 000 kronor. Sedan de tre pristagarna på anmodan av kommittén kompletterat sina förslag, avgav kommittén sitt utlåtande över de prisbelönda förslagen i skrivelse till riksgäldsfullmäktige den 18 mars 1931. Kommittén förordade härvid, att professor Hjortzbergs förslag borde läggas till grund för en eventuell dekorerings av plenisalen. Kommittén ansåg emellertid icke förslaget i sitt dåvarande skick, vare sig såsom helhet eller med avseende å dess detaljer, vara sådant att detsamma utan vidare — och antagligen icke utan avsevärda omarbetningar — kunde föreslås till utförande.

Kommitténs utredning överlämnades av fullmäktige utan eget yttrande till bankoutskottet. Utskottet fann vid sin behandling av ärendet önskvärt, att före ett ställningstagande i frågan de av pristagarna uppgjorda perspektivritningarna och skisserna bleve offentligen utställda och approximativt kostnadsberäknade.

I anledning härav ägde offentlig utställning av de prisbelönta ävensom av de inköpta tävlingsbidragen rum i konstakademien under tiden 17—31 januari 1932.

I skrivelse till bankoutskottet den 25 februari 1932 meddelade fullmäktige därefter, att fullmäktige med hänsyn till det synnerligen ansträngda statsfinansiella läget icke för det dåvarande kunde tillstyrka en utgift av den beskaffenhet och storlek, som ett utförande av här ifrågavarande arbeten skulle medföra. I anledning härav hade fullmäktige ej heller ansett påkallat att låta verkställa av utskottet begärda kostnadsberäkningar.

Fullmäktiges skrivelse lades av utskottet till handlingarna, varmed den vid 1930 års riksdag väckta frågan om dekorerings av första kammarens plenisal sålunda förfallit.

Vad härefter beträffar den vid årets riksdag i ämnet väckta motionen, I: 401, få fullmäktige framhålla, att en dekorerings av första kammarens plenisal i likhet med den som kommit till utförande i andra kammaren enligt fullmäktiges mening framstår såsom ett önskemål, vilket bör tillgodoses så snart förhållandena det medge. Med hänsyn till det ansträngda ekonomiska läget ifrågasätta motionärerna nu endast vidtagande så snart som möjligt av sådana åtgärder, att utsmyckningen av första kammarens plenisal snabbt skulle kunna komma till stånd, då det statsfinansiella läget lättar. Motionärerna rekommendera i sådant syfte en ny översyn av förslagen från år 1930; om dessa förslag nu icke längre kunde anses användbara, borde enligt motionärerna möjligheter finnas att i tid få fram nya och mera lämpliga förslag.

Fullmäktige ha med anledning av motionärernas nämnda uttalanden ånyo granskat de tre pristagarnas tävlingsförslag till dekorerings av väggfälten ovanför första kammarens läktare. Ehuru fullmäktige icke kunna avgiva något omdöme rörande det konstnärliga värdet av ifrågavarande förslag, har likväl den företagna granskningen övertygat fullmäktige om att förslagen nu måste anses föråldrade och icke längre lämpade att läggas till grund för en dekorerings av första kammarens plenisal. För att få fram helt nya förslag skulle man därför nödgas att antingen utlysa en ny allmän pristävling eller också inbjuda ett antal konstnärer att inkomma med förslag. I båda fallen skulle kostnaderna bli höga. Den år 1930 anordnade pristävlingen drog i allt en kostnad av över 20 000 kronor; nu finge man sannolikt räkna med inemot dubbla kostnaden. Fullmäktige anse icke tillrädligt att i nuvarande statsfinansiella läge belasta budgeten med kostnader av denna storleksordning för rent förberedande åtgärder för det ifrågavarande ändamålet. Härtill kommer emellertid risken, att även de nya förslag, som man avsåge att få fram för den angivna kostnaden, kunna befinnas inaktuella, då frågan om dekorerings av första kammarens plenisal på nytt upptages till prövning.

Med hänsyn till det anförda anse sig fullmäktige icke kunna förorda bifall till motionen I: 401 i vad avser åtgärder för konstnärlig utsmyckning av första kammarens plenisal. Fullmäktige ämna emellertid följa frågan med uppmärksamhet och komma att taga de initiativ, som kunna påkallas av omständigheterna.

Vad härefter angår den av motionärerna ifrågasatta översynen av belysningsförhållandena i första kammarens plenisal anse fullmäktige en sådan nu böra komma till stånd, då det torde vara otvivelaktigt, att belysningen i denna plenisal icke motsvarar moderna krav. Fullmäktige vilja härvid

erinra om att den för några år sedan genomförda omläggningen av belysningsanordningarna i andra kammarens plenisal givit ett gott resultat. Fullmäktige ha sålunda för avsikt att snarast verkställa en översyn av belysningsförhållandena även i första kammarens plenisal och vidtaga därav påkallade åtgärder.

Utskottet. Beträffande den konstnärliga utsmyckningen av första kammarens plenisal föreslå motionärerna, att förberedande åtgärder så snart som möjligt vidtagas så att utsmyckningen snabbt kunde komma till stånd, då det ekonomiska läget medgiver detta. Som sådana åtgärder rekommendera de en översyn av de år 1930 prisbelönda förslagen eller, om dessa icke nu anses användbara, att möjligheter skapades för att i tid få fram nya och mera lämpliga förslag.

Fullmäktige i riksgäldskontoret anse, att en konstnärlig utsmyckning av första kammarens plenisal är ett önskemål, vilket bör tillgodoses, så snart förhållandena det medge. De vilja emellertid icke tillråda att i rådande ekonomiska läge belasta budgeten med de icke obetydliga kostnaderna för de rent förberedande åtgärder motionärerna föreslå och avstyrka därför bifall till motionen i vad den avser dekoreringsen av första kammarens plenisal.

Utskottet delar fullmäktiges mening. Utskottet har därvid tagit fasta på fullmäktiges uttalande att de, när ändrade ekonomiska förhållanden inträda, komma att taga erforderliga initiativ i frågan.

Beträffande den av motionärerna ifrågasatta översynen av belysningsförhållandena i första kammarens plenisal hava fullmäktige i sitt yttrande uttalat att de hava för avsikt att snarast verkställa översynen. Under hand har utskottet inhämtat, att vissa förberedande arbeten redan vidtagits. Motionens syfte i detta avseende får alltså anses tillgodosett.

Med hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,

att förevarande motion I: 401 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 30 november 1950.

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF.

Närvarande: se under utlåtandet nr 28.
